

GENT

FRANS-JOS VERDOODT

Joost Vandommele, *Gent. Van de mid-deleeuwen tot 1918. Een bakermat van democratie en socialisme. Met 22 arbeid(er)sgedichten van René De Clercq, grootvader van de auteur*
Ledeberg-Gent, J. Vandommele, 2016,
433 pp., ill., ISBN 9789090299525

In zijn *Les anciennes démocraties des Pays Bas* (1910) maakte Henri Pirenne (1862-1932) de stelling aannemelijk dat de mid-deleeuwse stedelijke ontwikkelingen de

‘enige democratieën’ waren die de Lage Landen hadden gekend tijdens de middeleeuwen en de nieuwe tijd. Hij onderscheidde daarbij twee bijzondere types: die van het Prinsbisdom Luik en die van het Graafschap Vlaanderen. De ontwikkelingen in Vlaanderen verliepen ‘spectaculairder’ dan die in Luik, aldus Pirenne. In tegenstelling tot die van Luik, stelde de auteur, waren de instellingen van de Vlaamse steden omvangrijk en performant en daarenboven uitgesproken sociaal-economisch gerealiseerd. Mede door al die factoren waren de Vlaamse steden in een quasi permanent conflict gewikkeld met hun vorsten. In lengte van eeuwen zal vooral de stad Gent zich onderscheiden in die ontwikkelingen. In zijn boek *Gent. Van de middeleeuwen tot 1918. Een bakermat van democratie en socialisme* typeert Joost Vandommele dat Gentse stedelijke karakter als een “traditie van assertiviteit en opstand”. De auteur neemt daarbij de lezer mee in een erg vlot vertelde stadsgeschiedenis, die begint bij de vroegmiddeleeuwse koopman, die zijn “zware vracht lakens” versleept via de internationale waterwegen, en eindigt bij de doorbraak van het socialisme in Vlaanderen tijdens het eerste anderhalve decennium van de twintigste eeuw. Aan dat laatste koppelt hij overigens de definitieve verwijdering tussen het socialisme en het flamingantisme, twee emancipatorische bewegingen waarnaar hij zijn pen extra weet te plooiën. Wat Gent betreft, legt Vandommele daarbij sterk de nadruk op de spanning tussen het socialistische icoon Edward Anseele (1856-1938) en de Gentse flamingantische leiders Alfons Sevens (1877-1961) en Hector Planquaert (1863-1953), net voor het begin van de Eerste Wereldoorlog. Dat de auteur, in tegenstelling tot wat hij aankondigt in de

titel van zijn boek, de lijn van zijn historisch relaas niet doortrekt tot het einde 1918 is te betreuren. Want die cesuur had hem toegelaten om het specifieke verhaal van het Gentse activisme en de vernederlandsing van de ‘Gentse Hogeschool’ te kaderen in zijn stadsgeschiedenis. Die gebeurtenissen hadden hem daarenboven de voor de hand liggende anticlimax geboden voor zijn nadrukkelijke thesis dat Gent de Vlaamse “bakermat [vormt] van democratie en socialisme”. Als historische vertelling vormt de verhaallijn van Vandommele een feitelijke krachttoer: versterkt door de tientallen sprekende tussentitels, leest zijn synthese als een vlotte historische roman, langs een snelle route van feiten en anekdotes. De auteur struikelt daarbij wel eens in zijn eigen fuik, namelijk het enthousiasme waarmee hij de feiten aan elkaar rijgt tot een bewijsvoering die soms is gespeend van analyse en historische kritiek. Dat Vandommele zijn omstandig historisch discours afsluit met een historische stadswandeling doorheen Gent vormt op zich een interessante vorm van epiloog – de auteur is tenslotte gediplomeerde stadsgids –. Maar anderzijds had dit slot beter moeten worden geïncorporeerd in het corpus van het boek. Ook de introductie van de 22 arbeid(er)s-gedichten van zijn grootvader René De Clercq verdiende enige duidelijke motivering. Joost Vandommele waarschuwt van meet af de lezer: uiteraard is dit geen wetenschappelijk werk. Maar misschien hoefde dat ook niet per se, want de vertelkunst waarmee hij zijn stevig relaas onderbouwt, is geslaagde publiekgerichte historiografie. En, alles welbeschouwd, verdient de auteur van dit (fraai verzorgde) boek veel waardering voor de wijze waarop hij zijn enorme heuristische arbeid heeft vertaald naar een meeslepende, uit de hand gelopen ‘gidsbeurt’ over zijn stad en over het gedachtegoed waarmee hij de geschiedenis van die stad associeert.